

Učiteljski Tovarish

Stanovsko politiško glasilo J. U. U. — sekcije za Dravsko in Ljubljani
 Mesečna priloga »Prosveta« Uredništvo in sprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism...
 60 Din za inosestanstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list z članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, cene posebej. Št. tek. rač. 11.197. Telefon 3112

Borbenost stanovske organizacije.

Tisoč in nič več eden. Čas stroja je izpremenil marsikaj. Eno pa je ostalo, še vedno se upošteva moč. Silni ostanjejo lahko samorasla drevesa, divja drevesa, kar je slabotnih, se morajo združevati. In danes bolj, kakor kdaj poprej. Kar pojdi sam po svetu, ne veš, kakšna gneča je na cesti! Zdjaj boš dobil sunek v hrbet, zdjaj v prsa, nazadnje celo naravnost v obraz. Pa zakriči, če moreš! Glas se ti razgubi, še preden odpreš usta, umre. Pomilovalno te bodo pogledali, revčka osamljenega.

Tako je. Zdjaj ni več eden, kar je dobro in prav, ampak sto in tisoč in več. Množica. Danes gre čas s takim krikom mimo, da ga tudi množica komaj za trenutek prekriči in ustavi, da reši nekaj najnujnejših in najbolj bolečih vprašanj. Še množica komaj, ne pa eden, kakor samotni otrok nekje sredi mrtve puščave.

Torej množica. Množica je organizacija. Organizacija je svojevrstno življenje, namreč strokovna organizacija, ne pa klub za rejo kanarčkov. Kanarčki v različnih kletkah so si pač podobni, celo enega rodu so, ampak to še ne tira njihovih gospodarjev, da bi morali biti združeni v enotni organizaciji. Zato namreč, ker je reja kanarčkov večinoma sport. Drugo pa je stanovska organizacija. Poklic tira človeka v delo in borbo. Uspešno delo in uspešna borba sta pa mogoča samo na enotni bazi. To vede nujno v organizacijo. Brez organizacije ni borbe. Sem in tja pač opazimo kak odsev tozadevnih pretresov, pa to so le raztreseni pojavi narejenih četovanj iz turških bojev.

Imamo organizacijo. Različno jo pojmujemo. Nekateri kot neizogiben pojav sodobnega življenja, drugi kot primeren izraz naše družabnosti, tretji spet po svoje. Plaćujemo mesečni davek, če ne dobimo stanovskih listov, se tudi pojemo (dasiravno jih niti preberemo ne, ampak človek se mora vsaj narediti imeniten, če že ni), drugače se pa za vse skupaj ne zmenimo dosti. Zborovanja, no, na zborovanja pač pridemo, saj so ob sobotah... Ampak drugače! Kvečjemu, če se zgodi krivica, resnična ali navidezna, takrat naj se zbudi organizacija.

To je vse lepo. Toda organizacija smo mi. Vse drugo hranimo, svoje telo pustimo, da umira. Tudi organizacija hoče in mora živeti.

Organizacijo tvorijo ljudje. Pravilno in razumljivo bi bilo, da bi ti ljudje skrbeli tudi za življenjske sokove svoji organizaciji. Dati bi ji morali vsak iz svoje notranjosti toliko hraniva, da bi se vzdržala na isti življenjski višini, če že ne more zrasti. Pa ni tega. Vse življenje organizacije (ne mislim na gol aparat, ampak na soudejevanje) sloni na podobnih, ki pač od začetka zagorijo z ognjem, pozneje jim pa navdušenje radi osamelosti in utrjenosti obledi, nekaj časa črpa iz svoje notranjosti, toda, mislim, da je delo duš, ki so neusahljive. Človek se izčrpa, postane truden, zagrenjen. Potem pravimo, da je star.

Tako se vrstijo ljudje in umirajo. Nihče se ne spomni, da mogoče ni kaj prav. Pač, včasih zagodnja kdo, da smo mrtvi in trdi, da skoraj nimamo pravice do življenja.

Da manjka borbenosti.

Borba je tako lepa stvar, še lepša je beseda. Borbenost stanovske organizacije, to pa — o tem se pri nas ne da govoriti. Navadili smo se grabiti, ne pa dajati. Ničesar ne zraste samo od sebe. Borbenost, to je skoraj toliko kot močna zavest skupnosti. Iz te zavesti, ki je nekaterim prirojena, drugi pa pridejo do nje šele po dolgih težavah, iz te zavesti raste vse sodelovanje, ki ne stremi za osebno slavo in častjo. Vsaka organizacija živi od svojih članov, zunanji izraz notranjega življenja oblikujejo sicer voditelji, vendar ne po svoji diktatorski volji, ampak po smernicah vsega ali vsaj večine članstva. Torej ne gre za kako nalivanje duha in miselnosti od zgoraj navzdol, ampak gre za oblikovanje notranje razgibanosti, ki je pa, žalibog, popolnoma identična z razgibanostjo voditeljev in njihove ožje okolice. Imamo namreč veliko članov in jih imamo vendar premalo. V tem oziru bi nam moral biti za vzgled delavec, ki z vso strastjo sodeluje pri svojih strokovnih skupinah. Res je, da se pri njem v najhujši konkretni obliki pokaže nezmožnost enega samega človeka, vendar bi človek mislil, da se pri ljudeh z večjo, ali vsaj navidežno večjo izobrazbo da lažje vzgostiti zavest skupnosti. Tudi ta pomanjkljiva zavest je posledica naše zgodovinske tragedije. Učitelj je premalo veroval v svojo moč in pravico, iskal je samo usmiljenja posameznih političnih skupin. Lahko je lezti preko hrbtov, če mirujejo, toda slabo je, če se hrbti zganejo. Zgodi se, da kdo pade. Padla je naša skupnostna zavest, osnova borbenosti.

Da torej manjka borbenosti?

Seveda je manjka, ampak ne zgoraj, temveč spodaj. Spodaj so korenine, spodaj je zemlja, spodaj je večina hrane. Kako naj drevo ozeleni, zacvete in dozori, če so korenine mrtve?

Spomni se, da organizacija ni samo tvoja dolžnost, ampak tudi pravica. Kadar boš brez organizacije, boš videl, kaj pomeni taka pravica. Samo malo zatisni oči in premisli. Učitelj izven organizacije. Mogoč je. Ali je čudak, ali je slepec. V obeh slučajih je pa človek, ki živi od uspehov široke množice organiziranih. Kdor ima trdo kožo, tudi tako ugotovitev prenese. Saj nazadnje to ni nič posebnega dandanes.

Učiteljstvo molči v organizaciji. Največ ga je. Molčati je namreč tako lahko. Nekaj komodnosti je zraven. Toda bridko je to, ker organizacija nima od njega ničesar. Prav ničesar, komaj članarino in številko. To je pa daleč premalo.

Borbenosti ni. Toda v vrhovih je, vrhovi se majoje, saj so v vetrovih. Le korenine molče. Rekel bi kdo, da imajo drugačno delo, toda ne, živeti morajo.

Ali živimo?

Venceslav Winkler.

je poleg stavbe še kakih 1500 m² prostora, ki se lahko uporablja kot vrt in igrišče. Ali pa se v slučaju potrebe lahko postavi še eno soplejce. Torej prostora, miru, zraka in solca preko dovolj. Za sedaj bo lahko nastanjenih 35 dijakov.

Jože Zupančič, Litija.

Realizacija Učiteljskega doma v Mariboru je plod desetletnega smotrenega, vztrajnega dela in žrtvovanja. Torej živ dokaz, da vsako smotreno in vztrajno delo vodi prej ali slej do uspeha.

Hren.

Med zagrebškimi učitelji - pevci.

2. maja pride »Ivan Filipović« koncertirat v Ljubljano.

Onile dan sem imel — ozir. smo imeli — s tov. Dragom Supančičem neko važnejšo zadevščino tam doli v stolnem Zagrebu. Po opravih in pred odhodom vlaka smo sneli tov. Srečka Kumra, dirigenta našega UPZ kar s konzervatorija, mimogrede smo polovili pet, šest znanec in je bila družina že precej gosta, ko smo lezli v »oštarjoe« k tenoristu Šimencu tam v Dugi ulici. Medtem pa je zvedel že tudi poslovodja zagrebškega učiteljskega pevskega zborov. Geberta, da je v Zagrebu predsednik ljubljanskega UPZ, pa je že šel za njim na lov. Ko bi se domenili za sestanek, bi se gotovo ne znašli tako točno, kakor nas je zajel sredi največjega vrveža v Ilici, zagrebškem »Babilonu,« tovariš Geberta. — Dotlej še neznanec, je pocuknil baš mene za rokav s prijaznim pozdravom: — »Gospod iz Ljubljane?«

In potem smo jo mahnilo skupno na pomenek. Rezultat: — Ivan Filipović bo prišel 2. maja koncertirat v Ljubljano.

diči velik idealizem. Boris Papandopulo je stanovski kolega našega Kumra kot profesor na Muzički akademiji.

To so glavni zborovi predstavniki. V zboru samem pa sodelujejo člani, ki zavzemajo v javnem življenju ugledne položaje. Da omenjam n. pr. tov. Jovana Milojevića, I. basista, prijetnega družabnika, ki pozna vsaj pol učiteljev iz Dravske banovine. V organizaciji JUU je predsednik zagrebškega učiteljskega društva ter obnem tajnik banovinske sekcije JUU, sicer pa je upravitelj osnovne šole v Bogovičevi ulici.

Kasneje, ko smo se preselili v separato sobo k »Bedjancu« in smo sedeli sredi večjega števila zagrebških kolegov, smo šele zvedeli, kako smo Kranjci — fejsst ljudje. (Kakor znano Hrvatje v šaljevem žargonu nadejajo vsem Slovencem nadevek »Kranjec«.)

Takole, kadar smo doma, sami med seboj, kaj radi čez sebe in domačijo pozabavljamo, denemo v nič to in ono; pa nam ostali jugoslovanski sobratje na vso moč silijo prvenstvo v vseh zadevah. Zdjaj se še spominjam, kako je hitela zatrejati že nekako pred osmimi leti, ko je bil v Ljubljani kongres UJU, srbska tovarišica, ki je videla pošteno izvedeno organizacijo kongresa s tiskanimi vodniki, stanovanjskim uradom, informacijsko pisarno itd. Ta tovarišica nekje iz okolice Skoplja je vzhiceno vzkljala — bila je takrat prvič v naših krajih —: Vi Slovenci ste jugoslovanski — Čehi! Nekako tako nam je kadilo tudi naše zagrebško omizej. Tov. Milojević je vneto poudarjal: »Kranjska« je naša obljubljena dežela; tam dobiš vse. In je pripovedoval, kako je odbor »Filipovića« iskalo nedavno note za turnejo. Med drugim so iskali tudi srbske skladbe. — »Pa smo se obrnili po srbski program na naše vražje Kranjce« — je hihitaje poudarjal družabnik. — »In smo ga dobili — v 3 dneh!«

Zdjaj pa nekoliko o naših vrlih zagrebških tovariših-pevcih. Pravijo, da jih imajo na vesti — Slovenci. Mogočen uspeh našega UPZ in visoka umetniška vrednost »Kranjcev« sta jim dala korajžo; in evo — Ivan Filipović obstoja zdaj že nad leto dni.

Pokazali so nam sliko zborov — močna četa jih je! Imajo samo moški zbor, 50 članov. Le 10 od teh jih je iz najožje zagrebške okolice, vsi ostali so z mestnih šol. Po vsem tem sodeč: podjetni, vrli pridni člani pevci — (za dober vzgled našim ljubljancem — zašpanceml!).

Njihov oficijelni naslov se glasi: »Zagrebški učiteljski pjevački zbor JUU — Ivan Filipović«. Svoje ime so vzeli po svojem stanovskem prvaku, Ivanu Filipoviću, velikem pedagogu in možu jugoslovanske orientacije — vzornem hrvatskem patriotu. Filipović, učitelj in veliki Jugoslovian je bil tudi sam navdušen pevec in ljubitelj pesmi. Hrvatom je Filipović vtelesen vzor učitelja, pevca in narodnjaka, in taki so tudi njegovi nasledniki, naši vrli tovariši-pevci.

Pa naj vas seznanim z voditelji zborov, ki ga bomo v kratkem imeli v svoji sredi.

Zboru predseduje tov. Ljudevit Krajačić, zdaj sekretar Višje pedagoške šole, znani mladinski pisatelj, dolgoletni urednik »Smilje«, hrvatskega mladinskega lista, ki izhaja že nad pol stoletja.

Tov. Dušan Bogunović je zborov podpredsednik in tenorist. Kdor se je količjak vglobil v sokolsko življenje, pozna Bogunovića vsaj po imenu. Piše neumorno o sokolskih zadevah, lani je organiziral na državni razstavi v Beogradu telovadni oddelek, po položaju pa je tov. Dušan šolski nadzornik.

Zborovega poslovodjo tov. Frana Geber-to sem že omenil uvodoma, ko nas je prepoznal sredi polne lice. (Takole »provincijalen« izgleda ponižen Kranjec sredi hrvatskega velelema, da si prepoznano na prvi pogled.) — Tov. Ivan Jardas pa je zborov finančnik.

Glavni steber zborov pa je dirigent, tudi pri nas znani Boris Papandopulo. Njegova mati, gospa Maja Strojčevića, je že sodelovala na nastopih našega UPZ v Ljubljani, Celju, Mariboru kot solistka pri »Svatovskih pesmih«, kompozicijah svojega sina Borisa. — Mladi mož — šteje komaj 26 let — ima za seboj velike umetniške uspehe, pred seboj pa še idealno življenjsko pot. Ves zbor je za- verovan v svojega mladega dirigenta, ki ga

Kadarkoli je prišel naš UPZ koncertirat v bratski Zagreb, vsikdar je bil sprejet s pri- srčnimi simpatijami. Dolžnost ljubljane in vse okolice pa je, da dokažemo 2. maja ob posetu »Ivana Filipovića« zagrebškimi tovarišim isto naklonjenost — in jim napolnimo dvoranu. Če kdaj, nam je zlasti sedaj potrebna sloga. »Ivan Filipović« bodi iskreno pozdravljen v naši sredi!

Maribor je dobil svoj „Učiteljski dom“.

In beseda je meso postala...

Pred desetimi leti smo ustanavljali društvo »Učiteljski dom v Mariboru«. Že takrat in pozneje ob raznih prilikah, ko sem pozival učiteljstvo k delu in žrtvam v prid lastnega stanu, sem obljubljal, da bomo imeli v Mariboru tekom desetih let svoj dom, če bomo vsi delali zanj in vsi doprinali žrtve. Zakaj v skupnosti je neizmerna sila. Vsi zmoremo vse, če hočemo ter imamo trdno voljo in dovolj vztrajnosti.

In hvala Bogu! Moj klic ni bil glas vpjiočega v puščavi, ki se zgubi brez sledu. Našel je svoj odmev v srcu mnogih tovarišev in tovarišic, ki so se mu odzvali in mu sledili. Res, da niso bili prav vsi. A bilo jih je mnogo, prav mnogo, ki so se pridružili tej desetletni procesiji dela in žrtvovanja. Nekateri so sicer že med potjo omagali in klonili. Zakaj pot je bila dolga in cilja ni bilo mogoče doseči s fizičnimi očmi, dasi je lebdel v naših dušah. V dušah omagancev je bilo premalo ljubezni, premalo upanja in še manj vere. Zato so opešali. A velika večina je vztrajala kljub raznim oviram ter doprinala žrtve na oltar skupnosti v dobrobit lastnega stanu in njegovih bodočih pokolenj.

In naključje je hotelo, da je beseda meso postala ravno po desetih letih. Danes ima Maribor svoj Učiteljski dom. Sicer res ni bogve kako mogočen in imponanten, a kljub temu tak, da ga lahko z upravičenim ponosom pokažemo komurkoli. Saj je to uspeh našega dela, naših žrtev. Zato ravno nam je tako drag in ljub. Glavno pa je, da bo že s prihodnjim šolskim letom oddan svojemu namenu ter bo sprejel učiteljsko dečo, ki študira v Mariboru, pod svoj gostoljubni krov.

Kako smo prišli do »Učiteljskega doma« v Mariboru tako nekako nenadoma in nepričakovano, čeprav zbiramo zanj že celo desetletje?

Društvo Učiteljski dom v Mariboru je imelo v četrtek dne 24. marca svoj deseti redni občni zbor. Tam se je izrazila splošna želja, da bi se kupilo čimpreje kakšno soplejce, ki bi ustrezalo našem namenu. Udeleženci so v to pooblastili vodstvo. To je bilo v četrtek dopoldne. Še tisto popoldne sva stopila s tovarišem Kožuhom v stik z mariborskimi posredovalnicami. Drugi dan, v petek, se je nama pridružil član nadzorstva tov. Lovše in smo si ogledali objekt zunaj in znotraj. Ker je nam ugajal, smo se pogodili kar takoj na licu mesta za 625.000 Din. Že v sredo dne 30. marca smo bili pri notarju, da napravimo kupno pogodbo. Ker pa je bilo potrebno še preje urediti neke formalnosti, zato je tisti dan nismo še sklenili. Pač pa smo to izvršili v petek 8. aprila. Tako je danes društvo Učiteljski dom že faktični lastnik soplejca.

Poslopje je v Kosarjevi ulici. To je na zahodni strani mesta v skupini novih vil nekako v bližini Srednje kmetijske šole. Od drž. moškega učiteljskega, oziroma gimnazije je oddaljeno 8 minut. Stavba je še skoraj nova, a zidana zelo solidno in praktično. Nje postavitev in oprema je stala pred petimi leti nad milijon dinarjev. Že prvotno je bila zamišljena za penzionat. Ima centralno kurjavo, parketna tla in dve kopalnici. Za namene Učiteljskega doma ne bo zahtevala skoraj nikakih predelav. Le dve kuhinji se izpremenita v sobi. Poleg vsega tega pa je važno, da